

FŐVÁROSI ÍTÉLŐTÁBLA

18.Pf.21.345/2016/5. szám

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Kende Péter ügyvéd ügyintézésével a dr. Kende Péter Ügyvédi Iroda (címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, K-né B. T., majd M-né dr. N. Á. jogtanácsos által képviselt alperes neve (címe) alperessel szemben személyhez fűződő jog megsértése miatt indult perében a Fővárosi Törvényszék 22.P.25.414/2014/28. számú ítélete ellen a felperes részéről 29. és az alperes részéről 30. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A felek a fellebbezéssel felmerült saját költségeiket maguk viselik. Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - az illetékes állami adóhatóság felhívására az abban foglalt módon és határidőn belül - 48 000 Ft fellebbezési eljárás illetékét.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

A felperes korábban rendőrtiszt volt. 2012. május 31. napján este **K** településen lévő otthonában a Terrorelhárítási Központ (TEK) alkalmazottai elfogták, szíj bilinccsel megbilincselték, megvizsgálták, majd a bilincs eltávolítása után, 20 óra 15 perc körüli időben az alperes állományába tartozó rendőrségi alkalmazottaknak adták át. Az átvételt követően az alperes alkalmazottai rendszeresített bilinccsel előre helyzetben megbilincselték, majd a helyszínen házkutatás alkalmával, annak befejezéséig bilincsben tartották. A cukorbetegség miatti inzulin beadása céljából, illetőleg átváltásokkor a bilincset levették a felperesről, majd ezt követően visszahelyezték.

A házkutatást követően, éjjel $\frac{3}{4}$ 2 óra körüli időben a felperest kezeinek előre helyzetben történő megbilincselésével az ügyészség által használt gépkocsival egy rendőr kíséretében a Központi Nyomozó Főügyészségre szállították kihallgatás céljából, ahol a kihallgatás megkezdéséig bilincsben tartották.

Június 1. napján reggel 6 órától $\frac{3}{4}$ 8 óráig a felperes kihallgatására került sor, majd a kihallgatását követően, reggel az alperes alkalmazottai a felperest kezei előre történő megbilincselésével szolgálati gépjárművel a fogdába szállították, ahol befogadása kezdetén vették le róla a bilincset.

Június 3. napján reggel 8 órakor a felperest az alperes alkalmazottai megbilincselve a bíróságra szállították kihallgatás céljából, majd onnan a ... BV Intézet befogadójába; a bírói meghallgatás kivételével bilincsben tartották.

2012. december 19. napján reggel a .. Büntetés-végrehajtási Intézetből szállították B-re a Nemzeti Nyomozó Irodához kihallgatás céljából, ahol 8-9 óra körüli időben a **gy-i** fegyőröktől való átvételét követően a fogdán belüli kísérés során az alperes alkalmazottai megbilincselve tartották a felperest.

A felperes az elfogása alkalmával, illetőleg a kihallgatásokra és fogdába történő szállítások során együttműködő volt, nem próbált megszökni, nem tanúsított ellenállást, ellenséges magatartást, nem végzett önkárosító tevékenységet. Az elfogása alkalmával megtört volt.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, miszerint az alperes 2012. május 31., június 1., június 3. és december 19. napjain a személyi szabadságát és emberi méltóságát megsértette azzal, hogy őt bilincsben tartották. Eredeti keresete szerint 1 500 000 Ft nem vagyoni kártérítés és kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest, majd követelését 1 400 000 Ft tőkére és járulékaira szállította le azzal, hogy jogsértésenként 350 000 Ft-ban határozta meg a követelését.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság a 28. sorszám alatt meghozott ítéletében megállapította: az alperes azzal, hogy 2012. május 31. napján a felperest az elfogását követően megbilincselte és bilincsben tartotta, továbbá 2012. június 1. napján azzal, hogy a felperest az ügyészégi kihallgatásra szállításakor és a kihallgatást követően megbilincselte és bilincsben tartotta, valamint 2012. június 3. napján a bírósági kihallgatásra szállításakor és kihallgatását követően megbilincselte és bilincsben tartotta, megsértette a felperes személyi szabadságát és emberi méltóságát. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 850 000 Ft tőkét és késedelmi kamatait, amelyet meghaladóan a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a felek maguk viselik a felmerült költségeiket. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 36 000 Ft kereseti illetéket, míg a fennmaradó 54 000 Ft illetéket az állam viseli. Kötelezte a felperest 2020 Ft, az alperest pedig 9072 Ft állam által előlegezett költség külön felhívásra történő megtérítésére is.

Határozatának indokolása szerint a régi Ptk. 75. §-a (1) bekezdésének, 76. §-ának, 84. §-a (1) bekezdése a) és e) pontjainak, a 339. §-a (1) bekezdésének, a 355. §-a (1) bekezdésének, a 360. §-a (1) bekezdésének, az Rtv. 15. §-a (1) és (2) bekezdéseinek, a 16. §-a (1) és (4) bekezdéseinek, a 17. §-a (1) bekezdésének, a 48. §-ának, a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 41. §-a (1) és (2)

bekezdéseinek felhívása mellett kifejtette, hogy a rendőrség a feladatának ellátása során a személyi szabadsághoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

Téves volt az alperes azon hivatkozása, miszerint a régi Ptk. 349. §-ának (1) bekezdésében foglalt feltételek fennállását is vizsgálni kell, mert a felperes a személyhez fűződő jogai megsértése miatti jogkövetkezmények alkalmazását kérte. Az intézkedések során alkalmazott bilincseléssel összefüggésben őt ért nem vagyoni hátrányok tekintetében pedig nem állt rendelkezésre a számára olyan jogorvoslati eszköz, mely által ezen károk elháríthatóak lettek volna.

Az Rtv. 48. §-a, illetőleg a rendőrségi szolgálati szabályzatról szóló BM rendelet 41. §-ának (1) bekezdése irányadó arra nézve, hogy milyen esetekben alkalmazhat a rendőrség kényszerítő eszközként bilincset.

A rendelkezésre álló adatok, illetőleg tanúvallomások alapján (**Sz. I., Ny. R.**) megállapítható volt, hogy a felperes elfogása során nem tapasztaltak ellenszegülést, szökésre irányuló kísérletet, támadó magatartást, ahogy önmagát sem akarta károsítani, ugyanakkor eléggé magába roskadt volt. A bilincselésre **Ny. R.** parancsnok utasítására került sor, aki erre a nyomozati ügyésztől kapott utasítást. A rendelkezésre álló bizonyítékok nem támasztották alá a bilincselés jogszerűségét. Az intézkedő rendőröknek mérlegeléssel kell megállapítania azt, hogy a bilincs alkalmazása szükséges-e, amire a felperes magatartása nem adott okot, ahogy a felperes megtört, elkeseredett állapota, valamint a testi adottságai sem, figyelemmel a jelenlévő rendőrök számára is.

2012. június 1. és 3. napjain történt bilincseléssel kapcsolatban nem merült fel arra nézve adat, hogy ezen intézkedések alkalmával a felperes szökni próbált volna, avagy ellenséges, támadó, esetleg önkárosító magatartást fejtett volna ki.

2012. december 19. napján a felperest a fogdán belüli kísérés során megbilincselték, amire a Nemzeti Nyomozó Iroda Igazgatója intézkedésének 21. pontja alapján került sor, ezért ez az intézkedés nem minősült jogellenesnek.

Az első három alkalommal az alperes alkalmazottai jogellenesen fosztották meg a felperest a személyi szabadságától, őt jogellenesen bilincselték meg, mert a rendőrségi törvényben és szolgálati szabályzatban foglalt kritériumoknak nem felelt meg az intézkedésük, így az sértette a személyi szabadságot és az emberi méltóságot, ami önmagában kártérítési igényt alapoz meg.

Az ügyészi utasításra hivatkozás nem foghatott helyt, mert a megalázó intézkedésre vonatkozó utasítást az intézkedő rendőr köteles megtagadni, továbbá az alperes ezen állítását nem is bizonyította.

A nem vagyoni kár körében a felperes a megbilincseléssel köztudomásúlag együtt járó hátrányokra alapította a keresete összecszerűségét. Az elsőfokú bíróság az összecszerűség körében tekintettel volt a többszöri jogsértésre, azok súlyára, jellegére és arra, hogy a felperest elfogásakor, a házkutatás során és azt követően az ügyészégi kihallgatásáig több

órán át, gyakorlatilag folyamatosan bilincsben tartották, ezért ez alkalommal nagyobb mértékűnek ítélte az őt ért hátrányt, mint a másik két alkalommal.

A felperes az eredeti keresetéhez képest 60 %-ban lett pernyertes, ezért rendelkezett az elsőfokú bíróság a perköltségről akként, hogy mindegyik fél maga viseli a felmerült költségét. A 90 000 Ft feljegyzett illetékből a felperest terheli a részleges pervesztessége miatt 36 000 Ft-ot, míg a fennmaradó 54 000 Ft illetéket az alperes illetékmentessége folytán az állam viseli. **S. Zs.** tanú kihallgatásával összefüggésben összesen 2020 Ft költség merült fel, melyet a Pp. 80. §-ának (2) bekezdése alapján a felperes köteles megtéríteni, mivel azon igényét, melyre a tanúvallomás vonatkozott, nem tartotta fenn. **Sz. I.** tanú kihallgatásával felmerült 9072 Ft költséget az alperes köteles megtéríteni.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen mindkét fél terjesztett elő fellebbezést.

A felperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása mellett a keresetének történő teljes helyt adást kérte. A negyedik esetben történt bilincseléssel összefüggésben hivatkozott arra, hogy az NNI igazgatójának utasítása nem tekinthető jogforrásnak. Ha mégis, akkor sem lehet eltekinteni a jogforrási hierarchiától, ami miatt a rendőrségi törvény és a rendőrség szolgálati szabályzatának előírásai az elsődlegesek. Végezetül arra hivatkozott, hogy alapvető jogelv, miszerint a törvénytelen utasítást nem szabad végrehajtani. Súlyos jogsértésnek tartja, hogy a hihetetlen visszafogottsággal meghatározott jogsértésenkénti 350 000 Ft-os igényt a szűkmarkú bíróság mérsékelte. Tévesnek tartja a perköltségviselés szabályát is, mert álláspontja szerint egy személyiségi jogi per tétjének 70-80 százaléka a jogsértés megállapítása, és csupán 20-30 %-ot tesz ki a kártérítés összezszerűsége.

Az alperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a felperes keresetének teljes egészében történő elutasítását kérte, vagylagosan pedig a felperesnek megítélt nem vagyoni kártérítés összegét 300 000 Ft-ra kérte mérsékelni. A felperes zaklatott lelki állapotának oka irreleváns volt, az intézkedő rendőröknek egyedül a zaklatott lelkiállapot fennálltára és a felperes jelentős testi fölényére kellett figyelemmel lenni, amelyből ésszerűen lehetett következtetni az önkárosítás lehetőségére, ez pedig okszerűvé tette a kényszerítő eszköz alkalmazását. A felperes nem volt folyamatosan megbilincselve, mert a bilincset egészségügyi okból több alkalommal is levették. Álláspontja továbbra is az, hogy vizsgálni kell a régi Ptk. 349. §-ában foglalt feltételek meglétét. A felperes maga sem vitatta, hogy ügyészi utasításra került sor a bilincselésére, ezért ezt a bíróságnak való tényként kellett volna elfogadnia. **Ny. R.** tanú nem tekinthető elfogultnak pusztán azért, mert az alperes alkalmazásában áll. Véleménye szerint a bilincselésre mindegyik esetben jogszerűen került sor, amellyel összefüggésben további sértő, dehonesztáló jellegű magatartás hiányában nem lett volna megállapítható az emberi méltóság megsértése. Az ítélet indokolásából nem derül ki, hogy a jogsértés súlyának megítélésekor mit is értékelt az elsőfokú bíróság. E tekintetben hivatkozott arra is, hogy a felperes saját nyilatkozata szerint sem sérelmezte a megbilincselését és bilincsben tartását. Ugyan a felperes úgy nyilatkozott, hogy a szomszédok látták a bilincselést, azonban **Ny. R.** tanú azt vallotta, hogy a házkutatás során civilek, családtagok nem voltak jelen, mert az utcát le kellett zárni.

A felek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték annak az ellenfél fellebbezésével támadott részében helyes indokai alapján.

Az ítélet tábla a fellebbezéseket alaptalannak találta a következők szerint:

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, amiből az irányadó jogszabályok megfelelő alkalmazásával helytálló végkövetkeztetésre jutott.

A felperes által állított negyedik - 2012. december 19. napján történt - jogsértéssel összefüggésben az ítélet tábla csupán visszautal az elsőfokú ítélet ezzel kapcsolatos indokolására annak megismétlése nélkül, az ugyanis teljes körűen tartalmazza ezen kereseti kérelem elutasításának okait.

Szintén megalapozott volt az elsőfokú bíróság álláspontja a régi Ptk. 349. §-ában írt feltételek vizsgálatával kapcsolatban. A bilincselés miatt a felperes ugyan panasszal élhetett volna, ám az jellegénél fogva nem lett volna alkalmas a jogsértés - a kényszerítő eszköz jogellenes alkalmazásának - megakadályozására, márpedig a jogsértés elhárítására alkalmatlan jogorvoslati eszköz igénybevételének elmulasztása nem kérhető megalapozottan számon a károsulton. Annak ugyancsak nem volt jelentősége, hogy sem a felperes, sem a jogi képviselője nem sérelmezte a büntetőeljárás során a bilincs alkalmazását, mivel ez nem teszi a személyiségi jogsértést sem meg nem történté, sem következmények nélkülivé.

Téves volt az az alperesi álláspont, hogy a rendőrség szolgálati szabályzata - annak a 41. §-ának (1) bekezdésében - mindössze példálózó jelleggel sorolja fel azon eseteket, amikor a bilincs alkalmazására sor kerülhet, ezért a preventív jelleggel alkalmazott bilincselés önmagában nem minősülhet jogszerűtlennek.

A Kúria a Pfv.IV.21.545/2012/4. szám alatt - azonos alperessel szemben - meghozott ítéletében kifejtette, hogy a bilincselés sérti az emberi méltóságot, ha a kényszerítő eszköz alkalmazására az Rtv. 48. §-ának b) és c) pontja alapján kerül sor, azonban a rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy a felperesek eleget tettek az intézkedő rendőrök utasításainak, nem tanúsítottak ellenszegülő, szökésre, támadásra irányuló magatartást, aminek hiányában a bilincs alkalmazására nincs jogszabályi lehetőség, ezt önmagában az általános prevenció indoka sem alapozza meg. A rendőrség intézkedése, kényszerítő eszköz alkalmazása során minden esetben az ügy konkrét körülményeinek mérlegelésével, az adott elkövetői magatartás figyelembe vételével, egyediesített módon kell a döntést meghozni.

Mivel a felperes a per tárgyává tett egyik esetben sem tanúsított semmi olyan magatartást, ami a kényszerítő eszköz - bilincs - alkalmazását megalapozta volna, s azt sem a letartóztatásakor megtört állapota, sem morfológiája nem tehetette jogszerűvé az általános prevencióra hivatkozással, az első három esetben megalapozottan került megállapításra a személyhez fűződő jogának megsértése.

A személyhez fűződő jogsértésnek nem automatikus következménye a szubjektív szankció - korábban nem vagyoni kártérítés, ma sérelemdíj - alkalmazása, ahhoz ugyanis szükséges olyan hátrány bekövetkezte, ami pénz fizetésével kompenzálható. Ilyen hátrány bizonyítása azonban nem csupán az új Ptk. hatálybalépését követően mellőzhető, hanem a régi Ptk. alkalmazásának - így a perbeli jogsértések elkövetésének - idején is irányadó volt a Pp. 163. §-ának (3) bekezdése, amelynek első mondata szerint a bíróság az általa köztudomásúnak ismert tényeket valóban fogadhatja el.

A felperes is a bilincseléssel köztudomásúan együtt járó hátrányokra hivatkozott, további hátrány bekövetkeztét nem kívánta bizonyítani, amire lehetősége volt. Az elsőfokú bíróság pedig ennek alapján megalapozottan határozta meg a felperest megillető, az őt köztudomásúlag ért hátrányok ellentételezésére alkalmas nem vagyoni kártérítés összegét.

A megállapított nem vagyoni kártérítés összege megfelel az egységes elbírálás követelményének is, amelynek szemléltetésére az ítéletábra visszautal az előbb hivatkozott kúriai döntésre: abban 300 000 Ft nem vagyoni kártérítés megítélésére került sor 2009. évben történt bilincselés miatt. A Fővárosi Ítéletábra a 2.Pf.21.690/2011/4. számú ítéletében 2007. évben történt - jogellenes - bilincselés és előállítás miatt 500 000 Ft nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte többek között az alperest; a 2.Pf.22.185/2013/3. számú ítéletében pedig egy 2008. évben történt jogsértésért (bilincselés) 300 000 Ft nem vagyoni kártérítést ítélt meg, miként a Kúria is egy 2007. évi jogsértés miatt a Pfv.IV.20.462/2013/4. számú ítéletében.

A felperes alaptalanul kifogásolta a perköltségviselés szabályát. Tény, hogy a személyiségi jogi perekben - amelyekben több igényt együtt érvényesítenek - nincs egységes szabálya a pernyertesség arányának meghatározására, azonban a fellebbezésében hivatkozott elv (70-80 % az objektív, 20-30 % a szubjektív szankció aránya) nem ismeretes. Ha az eredetileg követelt 1 500 000 Ft-os nem vagyoni kárigény mellett a négy jogsértés megállapítására egyenként 600 000 Ft-ot veszünk figyelembe, amelynek $\frac{3}{4}$ része tekintetében eredménnyel járt a kereset, akkor 67,9 %-os a pernyertességének aránya, ha pedig az objektív szankciókra együttesen vesszük figyelembe az azokhoz rendelt pertárgyértéket, akkor a pernyertesség aránya 61,9 %, aminek alapján nem volt megalapozatlan az elsőfokú bíróság által a perköltségviselésre alkalmazott szabály.

A leírtak miatt az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta, lényegében annak helyes indokainál fogva a Pp. 254. §-ának (3) bekezdése szerint.

A saját fellebbezésük tekintetében mindkét fél egyaránt elvesztések lett, ezért az ítéletábra a Pp. 81. §-a (1) bekezdésének második mondata alapján rendelkezett akként, hogy a saját költségeiket maguk viselik. A per tárgyi illetékfeljegyzési jogos volta miatt le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket a felperes a fellebbezése sikertelensége okán köteles megtéríteni az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. §-ának (3) bekezdése értelmében irányadó, s a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján. Az alperes személyes

illetékmentessége folytán a fellebbezése után le nem rótt 68 000 Ft fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 4. §-ának (1) bekezdése alapján.

Debrecen, 2017. február 23.

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta sk. a tanács elnöke, Dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, Dr. Pribula László sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő